

In alle haarvaten van de samenleving

Beleidsplan 2025-2028

Inhoud

Inleiding	4
1. Missie & Profiel	5
2. Reflectie 2021 - 2024	8
3. Activiteiten 2025 - 2028	14
4. Reflectie op algemene criteria	29

Inleiding

De Schrijverscentrale is het expertise- en bemiddelingscentrum voor leesmotivatie door schrijversontmoetingen. Wij inspireren organisaties om literaire optredens te organiseren voor alle soorten doelgroepen. Wij zorgen voor een breed en kwalitatief schrijversbestand, adviseren organisatoren, bemiddelen tussen organisator en auteur en verzorgen de contractuele en financiële afhandeling voor een schrijversbezoek. Aan scholen bieden wij educatieve ondersteuning en aan auteurs bieden wij trainingen spreek- en presentatievaardigheden.

In 2025-2028 verbreden wij onze doelgroepen, door reeds bestaande intensiever te benaderen en nieuwe aan te boren. Wij versterken de ondersteuning die wij geven aan schrijvers en organisatoren en nemen onze digitale omgeving grondig onderhanden. Op deze manier kunnen wij in 2028 met recht zeggen: de Schrijverscentrale zit in alle haarvaten van de samenleving.

In dit activiteitenplan schetsen wij eerst kort onze missie, visie en ons profiel, daarna kijken wij terug op de periode 2021-2024 en gaan dan uitgebreid in op onze bestaande en nieuwe activiteiten in 2025-2028, op het borgen van onze kwaliteit en de ontwikkeling van onze digitale activiteiten en dienstverlening. We reflecteren op de algemene criteria zoals die zijn geformuleerd door de Raad van Cultuur en gaan kort in op de geografische spreiding.

In dit beleidsplan worden de termen schrijver, auteur en literaire maker door elkaar gebruikt. Wij bedoelen met deze aanduidingen altijd ons volledige bestand van auteurs, illustratoren, stripmakers (graphic novelists), spoken word-artiesten en self pubbers.

1

Missie, visie en profiel

Missie en Visie

De titel van ons beleidsplan voor 2025-2028 is: In alle haarvaten van de samenleving. Onze missie is zoveel mogelijk mensen enthousiasmeren voor het lezen van literatuur en daarmee de leescultuur te bevorderen in heel Nederland.

Een live schrijversoptreden is een toegankelijke manier om kennis te maken met literatuur en de leesmotivatie te vergroten. Daarom zijn optredens van literaire makers ons middel om deze missie te bewerkstelligen. Tijdens een schrijversoptreden slaat de literaire vonk over: de schrijver maakt het publiek nieuwsgierig naar (nieuw) werk. Door met de literaire maker te discussiëren over al gelezen boeken begrijpt het publiek die beter. Schrijversontmoetingen helpen (potentiële) lezers dus om hun leesmotivatie te verhogen, hun literaire smaak te verbreden en hun literaire begrip te verdiepen. Dat is niet alleen onze overtuiging; het blijkt ook uit onderzoek onder scholieren en docenten (Dichter bij de schrijver, dichter bij lezen, 2018). Uit een klanttevredenheidsonderzoek (voorjaar 2023 uitgevoerd door DUO onderwijsonderzoek) onder de bij ons aangesloten schrijvers en organisatoren bleek dat 91% van de organisatoren zeer tevreden was over het laatste schrijversbezoek dat zij van ons afnamen. Dat is ontzettend goed nieuws, maar ontslaat ons er niet van de komende beleidsperiode inhoudelijk, kwalitatief en kwantitatief te willen groeien, om onze missie nog beter te realiseren.

Profiel

De Schrijverscentrale is een ondersteunende organisatie in de letterensector en een unieke organisatie in Nederland en de wereld. Wij spelen een cruciale rol bij de leesbevordering en -motivatie en daarmee bij de literaire geletterdheid van Nederland. Daarmee is de Schrijverscentrale van grote maatschappelijke waarde. Waar Stichting Lezen het onderzoeks- en beleidsplatform is voor leesbevordering onder jeugd en jongeren en De Schoolschrijver educatieve leesbevorderingsmodules aanbiedt aan het primair onderwijs, is de Schrijverscentrale er voor de literaire leesimpuls door een schrijversbezoek over het eigen literaire werk, voor alle doelgroepen, kinderen, jongeren en volwassenen.

Via de optredens van onze diverse groep schrijvers bereikt de literatuur iedereen in het hele land, ongeacht leeftijd, afkomst, opleiding, geaardheid, beperking, geloof of politieke overtuiging. Deze ontmoetingen vinden plaats bij verschillende soorten organisatoren van auteursoptredens, van onderwijsinstellingen, bibliotheken, literaire, culturele en maatschappelijke organisaties en festivals, tot overheden en bedrijven.

91%

van de organisatoren beoordeelt de kwaliteit van het laatste schrijversbezoek dat zij hebben geboekt als goed of uitstekend.

– Uit klanttevredenheidsonderzoek 2023, DUO Onderwijsonderzoek & Advies.

2

Reflectie 2021-2024

De beleidsperiode 2021–2024 was voor de hele culturele sector een bizarre periode vanwege corona. Door de verschillende steunmaatregelen is de Schrijverscentrale gelukkig goed overeind gebleven. Het aantal schrijversbezoeken is vanaf 2021 zelfs gestegen. Voor de Schrijverscentrale was 2022 verder een turbulent jaar vanwege de nasleep van corona, veel personeelwisselingen en een wisseling van directeur. Desondanks hebben we in 2021–2024 onze missie goed kunnen uitvoeren. We hebben zelfs een van de wegens corona uitgestelde plannen toch (deels) kunnen uitvoeren en extra projecten opgepakt. De Schrijverscentrale staat er op dit moment in alle opzichten goed voor.

Gedaan in 2021–2024

Algemeen

Coronamaatregelen en steunmaatregelen bepaalden 2020, 2021 en ook nog 2022. De sluiting van de culturele sector en het onderwijs, de post-covid-personeelstekorten en -overbelastingen zorgden voor uit- en afstel van schrijversbezoeken. Na het dramatische jaar 2020 boekten we, dankzij de steunmaatregelen (Letterenfonds) en het harde werk van het team in 2021, 2022 en 2023 juist méér optredens en ook nog van meer verschillende auteurs.

In 2020 zetten we het platform Schrijver Op Je Scherm op, waardoor we kennismaakten en experimenteerden met diverse vormen van online activiteiten. Na de piek in online optredens in 2020 en 2021 nam de belangstelling hiervoor duidelijk af in 2022. Organisatoren, auteurs en publiek hadden behoefte aan fysieke ontmoetingen. Toch zijn online activiteiten nog steeds een waardevolle aanvulling. We nemen de opgedane ervaring van deze innovatie daarom mee naar 2025–2028 (zie [Activiteiten/Digitale schrijversbezoeken](#)).

Het themagerichte aanbod in (vakoverstijgend) onderwijs schoven we wegens corona officieel door naar de volgende beleidsperiode (zie Corona-addendum), maar we besteedden er toch al aandacht aan. We maakten een filmreeks van historische schrijvers in het kader van Read2me (2021) en gaven titeltips rondom burgerschapsvorming (2022). In 2023 hebben wij samenwerking gezocht met de Maand van de Geschiedenis, om meer schrijversbezoeken in de geschiedenisles in het voortgezet onderwijs te realiseren.

Naast de plannen die we hadden aangekondigd in het beleidsplan 2021–2024, hebben we een aantal nieuwe projecten opgepakt, zoals het project Driemaal groep 3 Schrijverstournee, in samenwerking met en gefinancierd door het Tante Anne-fonds, onder beheer van Stichting Lezen. De pilot van 7 trajecten in 2022–2023 is onderzocht door Stichting Lezen. Hieruit bleek dat het traject inhoudelijk heel erg positief is ontvangen door de deelnemende leesconsulenten en leerkrachten. In 2023–2024 ontwikkelen we deze campagne verder met 18 trajecten. Voor het Flevo Covid-Leesoffensief (2021) hebben wij in samenwerking met Bibliotheeknetwerk Flevoland grote series schrijversbezoeken opgezet en bemiddeld voor een doelgroep die traditioneel niet graag leest: eerste klassen VMBO-praktijk, -basis en -kader.

In het voorjaar van 2023 hebben wij een klanttevredenheidsonderzoek laten uitvoeren door DUO Onderwijsonderzoek. Wij zijn erg blij dat 91% van de organisatoren zeer tevreden is met het laatste schrijversbezoek dat zij hebben georganiseerd en dat zowel schrijvers als organisatoren over het geheel genomen de Schrijverscentrale positief waarderen.

De verbeterpunten die uit dit onderzoek naar voren zijn gekomen nemen wij mee in de beleidsperiode 2025-2028. We ontwikkelen een duidelijk klachtenprotocol en vereenvoudigen het boekingsproces en het aanmaken van een schrijversprofiel op onze website.

De samenwerking met De Schoolschrijver en Stichting Lezen heeft zich de afgelopen jaren verdiept. Er was regelmatig overleg tussen de directeuren om beleid op elkaar af te stemmen en te onderzoeken waar er mogelijkheden tot samenwerking liggen. Wij werkten samen op het gebied van arbeidsvoorwaarden, hielden elkaar op de hoogte van onze eigen ontwikkelingen en keken waar we elkaar kunnen helpen. Onder de paraplu van de Bibliotheek op School/Kunst van Lezen maakten de Schrijverscentrale en De Schoolschrijver in 2021 samen de brochure 'De Auteur als Leesbevorderaar'. In samenwerking met Stichting Lezen ontwikkelden we de Driemaal groep 3 Schrijverstournee.

In 2022 trad de Schrijverscentrale toe tot de Leescoalitie, om actiever deel te nemen aan de lobby voor leesbevordering.

Verbeteren Kwaliteit Schrijversbezoeken

Met onze inzet voor het verhogen van de kwaliteit van schrijversoptredens hadden we succes, zo blijkt uit het klanttevredenheidsonderzoek van begin 2023. Ook bij auteurs vielen we in goede aarde: de Auteursbond nomineert ons jaarlijks voor de prestigieuze Astrid Lindgren Memorial Award voor leesbevorderende instelling.

We werkten aan kwaliteit door:

- **Het meer divers maken van ons auteursbestand:** We verbreedden ons bestand van schrijvers, dichters, illustratoren en spoken word-artisten door aanmeldprocedures met kwaliteitstoets te ontwikkelen voor self pubbers en graphic novelists.
- **Trainingen spreek- en presentatievaardigheden auteurs:** Onder de noemer Spreekkunstacademie bieden we sinds eind 2019 een professionaliseringsaanbod voor auteurs aan. In 2021 boden we gratis trainingen aan over het geven van online schrijversoptredens, vanwege corona. Aan deze vijf webinars namen ruim 100 auteurs deel. Vanaf 2022 pakten we het oorspronkelijke plan op: trainingen tegen kostprijs over onder meer presentatievaardigheden en interactieve schoolbezoeken (2022: vijf trainingen, 29 deelnemers; 2023: drie trainingen, 33 deelnemers).
- **Uitbreiding educatieve ondersteuning:** Behalve de Toolkit voor het basisonderwijs hebben we nu ook een Toolkit voor het voortgezet onderwijs. Deze toolkits bevatten organisatorische en educatieve hulp. We sturen ze toe aan iedereen die een contract afsluit voor een schrijversbezoek op school. Sinds voorjaar 2023 zijn deze toolkits openbaar toegankelijk.

Vergroten van de zichtbaarheid van literatuur en schrijvers in het maatschappelijke discours

Met ons programma Schrijvers Over Thema's sloegen we vanaf 2022 een nieuwe weg in: het actief werven van organisatoren in het maatschappelijk en overheidsveld. Zo bereiken we publiek dat niet uit zichzelf naar literaire activiteiten gaat. Voor de literaire makers biedt dit programma bovendien de kans om zich te roeren in het maatschappelijk debat. Na een vooronderzoek is het programma gestart en zijn de eerste bezoeken in 2022-2023 tot stand gekomen. In 2024 worden wij opgenomen in het zaalverhuuraanbod van de bibliotheken in Rotterdam, Utrecht en Amsterdam, zodat huurders de mogelijkheid krijgen aangeboden om een schrijver bij hun activiteit te betrekken.

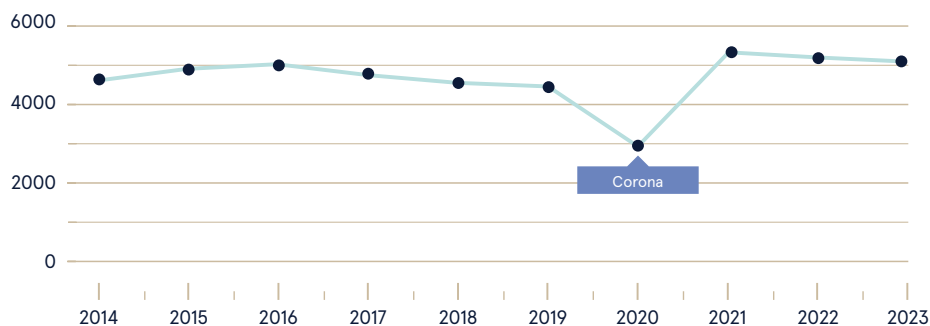
Vergroten van de eigen zicht- en vindbaarheid

Onze communicatieafdeling heeft gekozen voor een duidelijke focus: er wordt meer vanuit en over de Schrijverscentrale gecommuniceerd om gestaag de zicht- en vindbaarheid van de Schrijverscentrale te vergroten, en hiermee het schrijversbestand toegankelijk te maken voor een steeds grotere groep potentiële aanvragers. We investeerden in de website, verstuurd nieuwsbrieven via ons nieuwe mailingssysteem, plaatsten social media berichten en waren op diverse congressen aanwezig. Bureau INTK voert sinds eind 2020 een Google Ads campagne voor ons uit. Dit resulteerde in een beter bezochte website: in oktober 2023 bijvoorbeeld stegen onze online bezoeken met 43% ten opzichte van een jaar eerder. In 2024 starten we met het bouwen van een nieuw klantrelatieprogramma, dat volledig met de website wordt geïntegreerd.

Prestaties

Per jaar gingen er tussen de 700 en 800 schrijvers voor ons op pad. Wij ontwaren hierin een kleine opgaande lijn (in 2018 waren dit 744 en in 2022 792 verschillende schrijvers), wat goed is voor de diversiteit van de groep schrijvers die via ons op pad gaat. De Schrijverscentrale heeft een enorme schatkist van literaire makers in haar bestand. Van de circa 1.300 auteurs die actief in het bestand zitten, treedt per jaar dus bijna 60 procent voor de Schrijverscentrale op, verspreid over het hele land.

In 2019 waren er 4.432 schrijversbezoeken, in 2020 vanwege corona slechts 2.922, in 2021 5.290 en in 2022 5.154. In 2023 komen wij rond hetzelfde niveau uit als 2021 en 2022, een mooie prestatie aangezien er in 2023 geen coronasteunmaatregelen meer waren.

Aantal schrijversbezoeken

60%

Van de circa 1.300 auteurs die actief in het bestand zitten, treedt per jaar bijna 60 procent voor de Schrijverscentrale op, verspreid over het hele land.

Verder integreren in beleid en organisatie van de Code Governance Cultuur, Code Diversiteit & Inclusie, Fair Practice Code

Diversiteit en inclusie

Wij zorgen ervoor dat wij voor al onze campagnes en projecten een diverse groep schrijvers tippen aan organisatoren, zowel wat betreft de schrijver als wat betreft het genre. Door het continu blijven uitbreiden van onze poule spoken word-artiesten en het toevoegen van graphic novelists is de diversiteit van ons schrijversaanbod vergroot. Onze doelstelling om minimaal 1 medewerker en 1 bestuurslid met een niet-Westerse achtergrond aan te nemen hebben we ruimschoots gehaald. In samenwerking met Colourful People is er een workshop georganiseerd voor het team, om bewustwording op het gebied van diversiteit en inclusie te creëren. Het bestuur, de directie en de medewerkers hebben de diversiteitsscan ingevuld. De score was ruim voldoende-goed. In 2024-2028 geven we gevolg aan de aanbevelingen van deze scans.

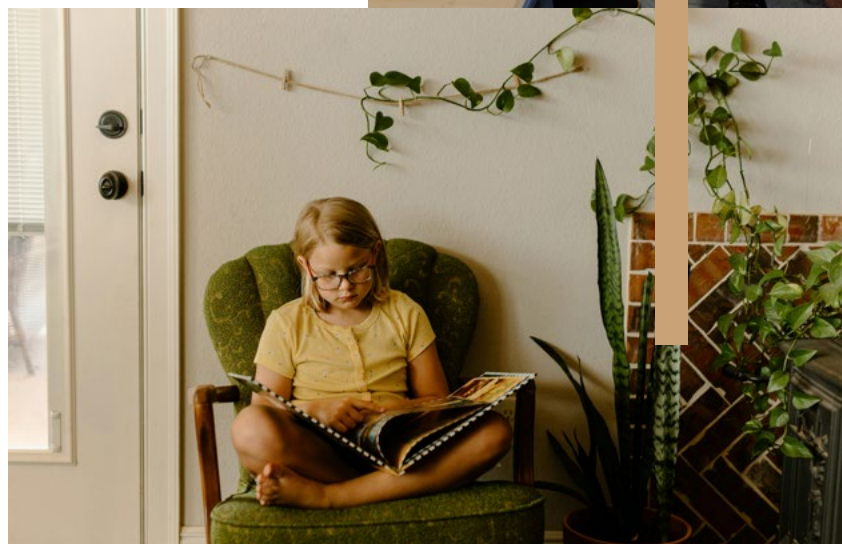
Fair Practice

In 2022 zijn er twee vertrouwenspersonen ingesteld: Mores.online voor de literaire makers die via ons op pad gaan en een externe vertrouwenspersoon voor de medewerkers. Daarnaast is de werkdruk onder de loep genomen en zijn er in 2023 maatregelen genomen om deze te verlichten: meer uren op de jeugdbemiddeling, het duidelijk stellen en tijdig communiceren van deadlines aan organisatoren voor het boeken voor drukke periodes, zoals de Kinderboekenweek. Medewerkers worden gestimuleerd zo min mogelijk overuren te maken en deze snel te compenseren als ze dat toch moeten doen, zodat er geen stuwmeren aan verlofdagen ontstaan. Het staat schrijvers vrij hun eigen honorarium te bepalen, maar wij bepalen wel de ondergrens, zodat elke schrijver fatsoenlijk wordt betaald voor een optreden. In 2023 zijn deze basishonoraria voor de schrijvers verhoogd. Vanaf 2024 indexeren we deze jaarlijks, zodat ze in de pas blijven lopen met de inflatie. Om de fair practice in de sector te borgen, namen we actief deel aan de Ketentafel Literaire festivals, manifestaties en literair-educatieve instellingen en instigeerden een 'mini ketentafel' voor de arbeidsvoorwaarden van de ondersteunende instellingen in de Letteren (Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten, Stichting Lezen en De Schoolschrijver).

Code Governance Cultuur

Het bestuur is divers samengesteld, met een goede verdeling man-vrouw, leeftijd en culturele achtergrond. Het bestuur is zich bewust van haar positie. Tegenstrijdige belangen en/of (de schijn van) belangenverstremgeling zijn een belangrijk punt van aandacht. In 2023 heeft daarom een bestuurslid vanwege een nieuwe functie haar lidmaatschap van het bestuur moeten neerleggen. In 2023 is besloten dat de Schrijverscentrale overgaat naar een Raad van Toezicht-model met een Adviesraad Literaire Makers ([zie Reflectie op algemene criteria/Bedrijfsmatige gezondheid](#)).

3

Activiteiten 2025-2028

Schrijversoptredens met impact

De bemiddelaars van de Schrijverscentrale koppelen dagelijks een kleurrijk bestand van literaire makers aan een divers palet van organisaties. Dit resulteert in ruim 5.000 schrijversbezoeken per jaar in het hele land. De komende jaren gaan wij uit van een groei van 100 schrijversbezoeken per jaar.

Brede selectie literaire makers

Omdat de literaire behoeftes, smaken en niveaus van lezers verschillen, zetten we in op een breed auteursbestand. Zo hebben we voor elk publiek een geschikte auteur én stimuleren we de rijkdom van de Nederlandse literatuur. Makers van alle literaire genres zijn welkom: fictie, non-fictie, poëzie.

Ons bestand bestaat uit schrijvers, dichters, illustratoren, stripmakers (graphic novelists), spoken word-artiesten en een aantal self publishers (schrijvers die in eigen beheer uitgeven). Het publiek van de schrijversbezoeken kan jong, middelbaar of oud zijn en uit zeer of juist minder enthousiaste of gretige lezers bestaan. We nemen daarom bewust een brede range van literaire zwaarte op in het bestand: van 'lekkere weglezers' tot en met literaire prijswinnaars. Zo bieden we (potentiële) lezers de kans om 'licht in te stappen' en zich daarna literair te ontplooiën. We zoeken actief naar auteurs die de (culturele) diversiteit van het auteursbestand vergroten, bijvoorbeeld door hier bij uitgevers naar te vragen, n.a.v. recensies of (eigen gekozen) jaarthema's (zoals Ongelijkheid en Herdenkingsjaar Slavernijverleden).

Hoe doen we dat? Ons bemiddelingsproces

De Schrijverscentrale adviseert organisatoren bij de keuze van de juiste literaire maker voor elk publiek. Onze bemiddelaars zijn experts in de (jeugd)literatuur en denken mee over de auteurskeuze, weten welke auteurs titels hebben bij bepaalde thema's of voor een bepaalde doelgroep en kunnen verbindingen leggen die niet altijd voor de hand liggen. We zoeken telkens naar de beste match tussen de wensen van de organisator en de auteur. Daarbij gaan de bemiddelaars uit van diversiteit en inclusie, om een zo divers mogelijk palet aan schrijvers in het land in te sturen.

Hoe succesvol we zijn in dit matchen blijkt uit het onderzoek Dichter bij de schrijver, dichter bij lezen: 89% van de organisatoren en docenten was tevreden over de auteurskeuze. Als een organisator een aanvraag voor schrijversbezoek indient, nemen de bemiddelaars eerst contact op met de auteur. Die kan dan zelf beslissen of de uitnodiging inderdaad passend is en uitkomt. Bij een "ja", onderhandelen we over een fair tarief. Bij een "nee" adviseren we de organisator uiteraard bij het kiezen van een andere auteur. De Schrijverscentrale verzorgt de zakelijke afhandeling van gemaakte afspraken. Als de afspraken tussen organisatie en auteur duidelijk zijn, stelt de Schrijverscentrale een contract op. Na de activiteit stuurt onze financiële administratie een factuur aan de organisator. De auteurs worden vervolgens uitbetaald door de Schrijverscentrale. Wij dragen hierdoor het financiële risico van het schrijversbezoek, zodat de literaire maker verzekerd is van uitbetaling.

De Schrijverscentrale werkt nauw samen met verschillende landelijke literaire instellingen. De campagne Literatour is een samenwerkingsproject met onder andere de CPNB en Stichting Lezen. Driemaal groep 3 Schrijverstournee (zie [projecten](#)) is opgezet in samenwerking met - en ondersteund door Stichting Lezen. Met het Nederlands Letterenfonds en de Poëzie-leestafel organiseren wij de schrijversbezoeken voor de campagne Boek een Dichter. Ook steunt het Letterenfonds bezoeken van literaire vertalers.

Veel scholen, bibliotheken, boekhandels en literaire organisaties sluiten bij hun schrijversbezoeken aan bij de landelijke literaire campagnes zoals de Kinderboekenweek, Boekenweek, Zomerlezen, Boekenweek van Jongeren, Heel Nederland Leest (junior) en de Poëzieweek (Boek een dichter). Schrijversbezoeken zijn een substantieel onderdeel van deze campagnes en daarom geven wij intensief advies om de juiste schrijvers op de juiste plek te krijgen. Ook contracteren we optredens bij festivals en campagnes als Stap op de rode loper (het literaire festival voor VMBO'ers), Dag van de Jonge

Jury en Jonge Jury, Dag van de Literatuur en Dag van Literatuuronderwijs en Er was eens... We zijn de vaste tourneepartner van de CPNB en regelen in die hoedanigheid de tournees van de schrijvers van geschenk en essay van de Boekenweek en geschenk en prentenboek van de Kinderboekenweek.

Steeds belangrijker wordt het programma de Bibliotheek op School (Kunst van Lezen) voor schrijversoptredens. Ook in de Impulsmaatregel Masterplan Basisvaardigheden is budget geoormerkt voor schrijversbezoeken op school. We verwachten daarom de komende jaren een verdere toename van de optredens vanuit deze sector.

Digitale schrijversbezoeken

Het tijdens corona ontwikkelde platform Schrijvers Op Je Scherm is geïntegreerd in ons reguliere aanbod. Auteurs kunnen op hun profielpagina's aangeven of de activiteiten online kunnen plaatsvinden. Livestreams maken het schrijversbezoek toegankelijk voor auteurs, organisatoren en publiek bij een verre reisafstand of fysieke beperking en kunnen het bereik vergroten. Waardevolle speciaal voor online ontwikkelde activiteiten zijn bijvoorbeeld een video-lesstip als voorbereiding op een later bezoek aan een school of een livestream vanaf een locatie die te maken heeft met het besproken boek. Voor leesclubs hebben wij een speciaal aanbod om het schrijversbezoek voor hen toegankelijk te maken: een korte online ontmoeting tegen een speciaal tarief. Al deze online activiteiten zijn ook beschikbaar voor scholen in het buitenland die Nederlands doceren. In 2025-2028 starten we met een inventarisatie of in de Overzeese gebieden co-creatie mogelijk en wenselijk is voor (online) schrijversbezoeken. Op het moment van schrijven van dit beleidsplan is er contact tot stand gekomen met Bonaire over het plannen van schrijversbezoeken.

Onze projecten

Driemaal groep 3 Schrijverstournee: extra intensieve ondersteuning

Extra intensieve ondersteuning bieden we in Driemaal groep 3 Schrijverstournee, de leespleziercampagne die we in 2022-2023 hebben opgezet in samenwerking met het Tante Anne-fonds (in beheer bij Stichting Lezen). Leerlingen van groepen 3 ontmoeten drie verschillende literaire makers. Elk bezoek heeft zijn eigen leerfocus: een illustrator die de boeken vanuit de beeldende kant benadert, een auteur die de kinderen kennis laat maken met langere voorleesboeken en een schrijver die de leerlingen stimuleert om zelf leeskilometers te maken. Op deze manier volgen de schrijversbezoeken de stappen die leerlingen in groep 3 maken om te leren lezen. Door drie feestelijke schrijversbezoeken, verspreid over het schooljaar, wordt lezen voor prille lezers niet alleen een leerprestatie, maar ook iets plezierigs. Met deze campagne stimuleren we in een vroeg stadium heel laagdrempelig de literaire geletterdheid van kinderen. De deelnemende literaire makers, bibliotheken en scholen geven we intensieve begeleiding in de vorm van online startbijeenkomsten en extra voorbereidingstips, in aanvulling op de Toolkit die we bij elk basisschoolbezoek sturen.

Driemaal groep 3 wordt voortgezet in de nieuwe beleidsperiode, in eerste instantie met maximaal 20 trajecten per schooljaar. Als het project meer ingebed raakt in het basisonderwijs en logistiek goed loopt, is het niet uitgesloten dat er meer trajecten per jaar kunnen worden gerealiseerd.

Literatour

De Literatour is een cluster van schrijversbezoeken aan het voorgezet onderwijs, verbonden aan de Boekenweek voor Jongeren. Elk jaar trekken in februari 20 schrijvers langs 100 scholen voor een schrijversbezoek. Dit project organiseren wij in nauwe samenwerking met het CPNB. De 3Pak-schrijvers van de Boekenweek van Jongeren gaan ook in februari op pad.

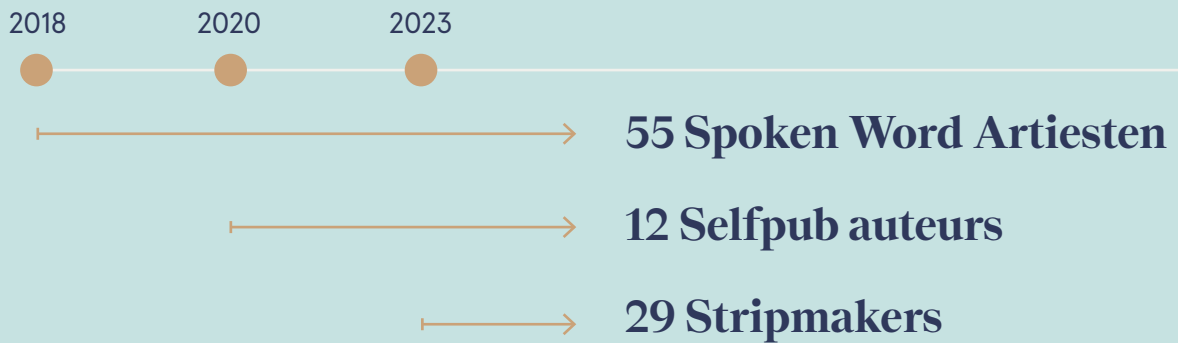
‘Ik vind lezen nog steeds heel lastig,’
zei een jongen na afloop van mijn
bezoek. ‘Maar een boek van u zou ik
wel kunnen proberen.’

Dát vind ik het allerbelangrijkste
aan op pad zijn voor de
Schrijverscentrale: dat je aarzelende
lezers een beslissend duwtje in de
rug kunt geven.

– Mijke Pelgrim, schrijver

Uitbreiding Literaire makers

De afgelopen periode hebben we het schrijversbestand uitgebreid met nieuwe soorten literaire makers.

Uitbreiding doelgroepen 2025-2028

Waar in 2021-2024 de nadruk lag op het meer divers maken van ons aanbod, door onder andere zelf pubbers en graphic novelists in ons bestand op te nemen, zet de Schrijverscentrale in de beleidsperiode 2025-2028 in op het verder verbreden van haar publiek. Naast de reguliere bemiddeling voor basis- en middelbare scholen, voor bibliotheken, boekhandels, (literaire) festivals en organisaties gaan wij nieuwe doelgroepen veroveren. In 2028 willen wij met recht kunnen zeggen: onze schrijvers zitten in alle haarvaten van de samenleving om de literaire leesmotivatie te bevorderen.

Uitbreiden Voortgezet Onderwijs met vakoverstijgende/ thematische schrijversbezoeken

Van de invloed van klimaatverandering, de gevolgen van een verkeerde keuze of een meeslepend portret over een Keizer van het Romeinse Rijk... Schrijvers vertellen vaak persoonlijke verhalen over onderwerpen die passen bij vakken als geschiedenis, biologie of aardrijkskunde. Wij gaan middelbare scholen daarom stimuleren om een schrijver uit te nodigen bij andere vakken dan Nederlands (al dan niet in samenwerking met de sectie Nederlands). Schrijvers kunnen met hun verhalen de thematiek inzichtelijk en invoelbaar maken, zodat leerlingen hun vakkennis op een speelse, interactieve manier verdiepen. Ook raken ze gemotiveerd om fictie of non-fictie te lezen. Met dit programma spelen we in op schoolbreed lezen.

In schooljaar 2023-2024 zijn we al gestart met een pilot: samen met de Maand van de Geschiedenis stimuleren we optredens van geschiedenis-schrijvers in de geschiedenisles in het voortgezet onderwijs. Een klankbordgroep van geschiedenisdocenten heeft ons tips en tricks gegeven met betrekking tot het boeken van schrijversbezoeken in de geschiedenisles. Daarnaast hebben we het voortgezet onderwijs benaderd met een mailing en een inspiratielijst van geschiedenis-schrijvers gespecialiseerd in verschillende thema's. Wij hebben contact met VGN-Kleio (Vereniging van Geschiedenisdocenten Nederland) en geadverteerd in hun verenigingsmagazine. In 2024 staan wij op een congres van VGN-Kleio, om deze doelgroep direct te bereiken. De samenwerking met de Maand van de Geschiedenis wordt voortgezet in de nieuwe beleidsperiode.

In de tweede helft van beleidsperiode 2025-2028 breiden wij het vakoverstijgende/ thematische schrijversbezoek uit. We onderzoeken welke thema's het beste passen bij vakken als aardrijkskunde, maatschappijleer, science of filosofie in het voortgezet onderwijs. Vervolgens benaderen we schrijvers uit ons bestand die het beste bij deze vakken aansluiten. We voeren een campagne om zoveel mogelijk docenten te bereiken met dit programma, bijvoorbeeld door mailingen met aansprekende inspiratielijstjes, het aanbieden van webinars voor docenten en leesconsulenten en het benaderen van vakorganisaties. Vanaf 2024 kunnen schrijvers op hun profielpagina aangeven welke activiteiten ze aanbieden voor het voortgezet onderwijs. We spelen met deze nieuwe functionaliteit alvast in op het vakoverstijgende en thematisch schoolbezoek, door de categorieën Themabezoek en Maatschappelijk gesprek hierin op te nemen.

Nieuwe focus-doelgroep: MBO

De literaire ontwikkeling in het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) is op dit moment verre van ideaal. Leerlingen krijgen 50 minuten Nederlandse les per week en die lessen worden in de meeste gevallen besteed aan praktische zaken, bijvoorbeeld het leren schrijven van sollicitatiebrieven. Dat is natuurlijk heel nuttig, maar hierdoor loopt de geletterdheid van de leerlingen een achterstand op en dat heeft invloed op hun volwassen leven. De Schrijverscentrale regelt al schrijversbezoeken voor 'Er was eens...' (deze leescampagne van Passionate Bulkboek zorgt voor circa 100 schrijversbezoeken op het MBO per jaar) en een handvol bezoeken via de Stimuleringsregeling dBOS MBO. We verwachten een verdere toename van het aantal MBO-boekingingen door de extra middelen binnen de Regeling Masterplan Basisvaardigheden. Maar de Schrijverscentrale wil meer. Wij bouwen in 2024 en 2025-2028 gestaag aan een passend en divers aanbod en een verhoging van het aantal MBO-schrijversbe-

zoeken. Najaar 2023 zijn wij begonnen met de stand opmaken: hoeveel schrijversbezoeken boeken wij op het MBO, hoe is de regionale spreiding en wat voor activiteiten worden er afgenomen? Om een passend aanbod te kunnen maken, peilen we in 2024 de behoeftes en mogelijkheden van het MBO, in direct contact met docenten en tijdens MBO-congressen. We benaderen ROC's, werken samen met Passionate Bulkboek en Stichting Lezen en delen best practices. De uitbreiding van ons bestand met stripmakers en spoken word-artiesten slaat zeer goed aan bij deze doelgroep. Dit krijgen we terug van feedback van onze klanten en van een recent bezoek van de MBO-adviseur van Passionate Bulkboek. Uit zijn presentatie bleek dat bij het MBO een vakoverstijgende aanpak, bijvoorbeeld als docenten Nederlands en Burgerschapsvorming samenwerken, heel goed zou kunnen werken. Wij streven ernaar om in 2028 tenminste 3 grote MBO koepels aan ons te hebben gebonden en standaard in het lesaanbod van de onder die koepels vallende MBO opleidingen te zijn opgenomen.

Nieuwe doelgroep: Laaggeletterden (NT1) en Nederlands als tweede taal (NT2)

Een schrijver of dichter uitnodigen en een simpel gedicht of alinea uit een literair werk bespreken, verrijkt de woordenschat, vergroot het taalbegrip en brengt cultuur in het onderwijs aan volwassen laaggeletterden (NT1) en nieuwkomers (NT2). Nieuwkomers kunnen daarnaast meer ingebed raken in hun nieuwe land doordat ze kennismaken met de Nederlandse literaire cultuur. De Schrijverscentrale verwacht dat ook bij het NT1- en NT2- onderwijs een schrijversbezoek leidt tot meer (plezier in) lezen, net als in het reguliere onderwijs. De komende jaren ontwikkelen wij dit project vanaf het begin, van onderzoek tot projectplan tot uitvoering en evaluatie. In 2023 zijn verkennende gesprekken gevoerd met Stichting Lezen en Schrijven, Stichting Lezen en Probiblio. Op basis van deze gesprekken richten wij ons in 2024 op het contact leggen met coördinatoren van een aantal Taalhuizen in verschillende steden in Nederland en het voorbereiden van een pilot in drie Taalhuizen. De selectie van de schrijvers en inhoud van het bezoek doen we in nauw overleg met de coördinatoren van de Taalhuizen, vanzelfsprekend in grote mate afhankelijk van het type groep dat de schrijver gaat bezoeken. Wij verwachten in 2025 te kunnen starten met de eerste pilot-schrijversbezoeken, het laten onderzoeken van de invloed van het schrijversbezoek op de leesmotivaties van beide doelgroepen en de pilot in 2026 te kunnen evalueren.

Schrijvers over Thema's

In beleidsperiode 2021-2024 hebben we het programma Schrijvers Over Thema's opgezet. Met dit programma benaderen we actief overheden en maatschappelijke organisaties met een aanbod van schrijversoptredens rondom een actueel maatschappelijk thema. Schrijvers kunnen immers een ander, origineel licht laten schijnen op maatschappelijke thema's die leven in de samenleving of in een organisatie, zoals ongelijkheid, duurzaamheid en diversiteit. Met Schrijvers Over Thema's breiden we onze doelgroepen actief uit en bieden we schrijvers een podium in het maatschappelijk debat. We wakkeren zo ook de leesmotivatie aan bij publiek dat uit zichzelf misschien niet naar een literaire activiteit gaat.

Nieuw in 2025-2028: In de komende beleidsperiode breiden wij de doelgroepen binnen dit programma uit en benaderen we ook actief bedrijven. Daarnaast bieden we een nieuwe mogelijkheid aan: de leesclub. Als een instelling een schrijver wil boeken, kunnen ze er ook voor kiezen om in hun organisatie een leesclub te organiseren. Medewerkers lezen dan hetzelfde boek van een Nederlandstalige schrijver. Bij de bijeenkomst om gezamenlijk over het boek te praten, komt de schrijver langs om vragen te beantwoorden over het boek en het schrijfproces.

“Een schrijversbezoek is echt het kantelpunt, daarna zijn de leerlingen gemotiveerd en willen ze meedoen.”

— Jeroen Lensink, adviseur leesbevordering MBO, Passionate Bulkboek

Kwaliteit

We willen dat schrijversoptredens zo succesvol mogelijk zijn. Hieronder volgt een overzicht van hoe wij het kwaliteitsniveau van het schrijversbezoek en onze dienstverlening bewaken en waar nodig verder verhogen.

Kwaliteit en ontwikkeling van literaire makers

We garanderen de kwaliteit van ons bestand door een kwaliteitstoets van de literaire makers die zich bij ons aanmelden. De meest gebruikelijke route is kwalitatieve selectie door de literaire uitgevers: auteurs zijn welkom als ze het modelcontract (Modelcontract Uitgave Kinderboek of Modelcontract oorspronkelijk Nederlands literair werk) hebben ontvangen. Hebben auteurs geen modelcontract van hun uitgever of publiceren ze in eigen beheer, dan kunnen ze de kwaliteit van hun publicatie laten beoordelen door een externe redacteur. Ook kunnen ze hun literaire kwaliteit en professionaliteit aantonen aan de hand van een aantal kwantitatieve en kwalitatieve criteria. Bij spoken word-artiesten bewaken scouts de kwaliteit en voor graphic novelists nemen we makers op van vier literair kwalitatief sterke uitgeverijen van graphic novels en werken we met een klankbordgroep van drie experts uit het veld. Zij beoordelen de literaire kwaliteit van het werk van stripmakers die niet zijn aangesloten bij de vier uitgeverijen. Wij tonen alleen literaire makers op de website die een recente publicatie op hun naam hebben of een recent bezoek hebben afgelegd (max 5 jaar oud/geleden). Zo blijft ons aanbod actueel en toegankelijk.

Ondersteuning voor de literaire makers

De kennis die wij de afgelopen jaren hebben opgedaan over een succesvol schrijversbezoek, delen wij graag met onze literaire makers:

- **Informatievoorziening nieuwe makers:** We hebben een uitgebreid 'onboarding' document, een soort toolkit voor auteurs, met alle informatie over hoe de Schrijverscentrale werkt en wat een schrijversbezoek van de schrijver vraagt. Ook krijgen nieuwe makers een handleiding om een goede, duidelijke en wervende profielpagina op onze site te maken. Deze middelen stellen we ook beschikbaar aan de al aangesloten auteurs.
- **Persoonlijke begeleiding:** Wij staan literaire makers telefonisch of tijdens een fysieke of online afspraak bij om ze te ondersteunen bij al hun vragen over schrijversbezoeken.
- **Welkomst-webinars voor nieuwe makers:** *Nieuw in 2025-2028:* Om literaire makers te ondersteunen, gaat de Schrijverscentrale meer webinars geven. De afgelopen periode hebben wij online bijeenkomsten georganiseerd voor nieuwe makers die zich bij ons aansluiten. Wij verdiepen deze bijeenkomsten met een officieel welkom door de directeur, een inhoudelijk blok, een administratief blok, een blok over communicatie en een ontmoeting met een ervaren maker.
- **Thema-webinars voor literaire makers:** *Nieuw in 2025-2028:* We breiden onze ondersteuning uit met speciale thema-webinars voor literaire makers, zoals over het goed inrichten van profielpagina's, de toolkits en actuele ontwikkelingen bij de Schrijverscentrale.
- **Webinars bij speciale campagnes:** voor Literatour is er jaarlijks een online startbijeenkomst, waarin organisatoren en makers elkaar ontmoeten, informatie krijgen en in break-out rooms inhoudelijke informatie over het schrijversbezoek uitwisselen. Voor onze campagne Driemaal groep 3 Schrijverstournee houden we twee digitale informatiebijeenkomsten: een voor de leesconsumenten en leerkrachten en een voor de deelnemende schrijvers en illustratoren. Met deze online bijeenkomsten zorgen we voor een goed verloop van de campagnes en afstemming van onderlinge verwachtingen.
- **Spreekkunstacademie:** Om zich te kunnen aansluiten bij de Schrijverscentrale moeten literaire makers voldoen aan kwaliteitsvoorwaarden voor literair werk. Zo borgen wij onze kwaliteit. Zij worden echter niet getoetst op hun presentatie- en educatieve vaardigheden. Een goede podiumpresentatie en educatieve vaardigheden helpen echter enorm bij het motiveren van het publiek tot lezen. Daarom hebben wij de Spreekkunstacademie in het leven geroepen, om de literaire makers te helpen zich te ontwikkelen als spreker. Wij organiseren jaarlijks masterclasses en/of workshops

over verschillende onderwerpen, bijvoorbeeld: hoe bouw ik een goede voordracht of workshop over mijn oeuvre op en hoe ontwikkel ik mijn presentatievaardigheden? *Nieuw in 2025-2028*: Uit ons klanttevredenheidsonderzoek (2023) blijkt dat de meeste schrijvers erg gemotiveerd zijn en graag meer bezoeken zouden willen afleggen. We breiden ons workshopaanbod daarom uit met een training over promotie, zodat schrijvers zich beter in de markt kunnen zetten als spreker bij hun beoogde doelgroep. Door deze toevoeging biedt de Spreekkunstacademie een allround leertraject over alle aspecten van een schrijversbezoek: van een inhoudelijke masterclass (hoe maak ik een goede lezing), via een masterclass presentatievaardigheden naar een workshop zelfpromotie. Daarnaast organiseren we inspiratiedagen en intervisiemomenten voor auteurs.

Ondersteuning voor de organisatoren

De Schrijverscentrale richt zich op een breed palet aan instellingen die schrijversbezoeken afnemen. Al deze organisatoren willen wij zo goed mogelijk informeren met betrekking tot een schrijversbezoek. Vragen als: welke schrijver past er bij het bezoek dat ik wil organiseren, wat voor type bezoek bereikt het doel dat ik voor ogen heb, hoe richt ik een bezoek in, welke schrijver is geschikt voor mijn doelgroep, kan ik deelnemen aan een campagne, hoeveel kost een bezoek willen wij zo goed mogelijk beantwoorden. Persoonlijk advies per mail of telefoon is hiervoor nog steeds een belangrijk middel, maar er zijn meer hulpmiddelen om onze organisatoren zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn. De ervaringen die de bemiddelaars opdoen door regelmatig mee te gaan naar bezoeken worden meegenomen in de ontwikkeling van de hulpmiddelen voor organisatoren.

- **Activiteiten op schrijversprofielen:** In 2024 vervangen wij de menukaart basisonderwijs door een activiteitenblok. Dit activiteitenblok geeft inzicht in het type bezoek dat een schrijver aanbiedt en zorgt voor een goede match: kies je een workshop, een voorleessessie, een vakoverstijgend of thematisch bezoek? Schrijvers kunnen zelf aangeven welke activiteiten bij hen passen en hoe ze die inhoudelijk vormgeven. Wij ontwikkelen ook een activiteitenblok voor het voortgezet onderwijs. *Nieuw in 2025-2028*: We breiden deze activiteitenblokken uit naar het MBO en een volwassen publiek.
- **Toolkits:** Hoe beter het bezoek van de literaire maker is voorbereid, hoe hoger de leesbevorderende impact op het publiek. Met onze toolkits voor het basis- en voortgezet onderwijs bieden we educatieve ondersteuning van schrijversbezoeken. Hierin staan stappenplannen, praktische tips, voorbeeldteksten, educatieve achtergrondinformatie en educatieve voorbereidingstips. We sturen ze naar iedereen die een contract heeft voor een schrijversbezoek voor deze doelgroepen. Sinds het voorjaar van 2023 zijn de toolkits vrij toegankelijk op onze website. *Nieuw in 2025-2028*: De komende beleidsperiode ontwikkelen 11 we toolkits voor het volwassen circuit (met daarin speciale aandacht voor het trekken van publiek) en onze nieuwe focus-doelgroepen: het MBO, NT1 en NT2.
- **Verdiepende achtergrondinformatie aan organisatoren:** *Nieuw in 2025-2028*: In de komende beleidsperiode gaat de Schrijverscentrale haar afnemers nog beter bedienen door het beter beschikbaar stellen van achtergrondinformatie op de website. Artikelen over best practices, nieuwe vormen als vakoverstijgende schoolbezoeken en online activiteiten en de nieuwe doelgroepen. Ook starten wij met het maken van instructiefilmpjes voor organisatoren om ze te helpen alles uit een schrijversbezoek te halen.
- **Webinars:** *Nieuw in 2025-2028*: Naast de webinars rondom de campagnes Driemaal groep 3 Schrijverstournee en Literatuur, bieden we meer digitale informatiebijeenkomsten aan voor organisatoren. Onderwerpen kunnen zijn: publiekswerving, het vinden van de geschikte auteur, het inrichten of voorbereiden van een schrijversbezoek. In samenwerking met De Schoolschrijver willen we aan leesconsulenten een webinar geven over het gezamenlijke aanbod.

Werken met middelbare
scholieren vind ik
oneindig boeiend.
Ik probeer ze zichzelf te
laten verrassen met wat
ze tekenen, schrijven en
bedenken en als dat lukt
ben ik getuige van iets
moois.

– Jan Cleijne, stripmaker

Doelgroepen

Om ons publiek verder te verbreden leggen wij de komende jaren extra focus op de doelgroepen:

2025

2028

MBO-studenten

Laaggeletterden

Nieuwe Nederlanders

**Vakoverstijgende bezoeken /
schrijversbezoeken bij andere
vakken dan Nederlands**

**Bedrijven, overheden en
maatschappelijke organisaties**

Klachtenafhandeling

De Schrijverscentrale krijgt niet veel klachten. Uit het klanttevredenheidsonderzoek 2023 kwam wel naar voren dat er onduidelijkheid bestond over de manier waarop de Schrijverscentrale klachten behandelt. DUO Onderwijsonderzoek gaf ons het advies om een officieel klachtenprotocol te ontwikkelen. In 2023 is er daarom begonnen met het inventariseren en categoriseren van mogelijke klachten. In 2024 wordt er een klachtenprotocol gemaakt en worden de medewerkers geïnstrueerd hoe wij de diverse klachten afhandelen en hoe wij daarbij omgaan met de klagende en beklagde partij. Uiteraard analyseren we binnengekomen klachten en gebruiken we deze om onze kwaliteit te verbeteren.

Optimalisering digitale omgeving en digitale strategie

Digitaliseringsbeleid en kwaliteitsverbetering gaan voor de Schrijverscentrale gelijk op. Ons digitaliseringsbeleid is daarom gericht op informatievoorziening, toegankelijkheid en kwaliteitsverbetering. Want hoe beter onze digitale middelen zijn, hoe beter een bezoek verloopt en hoe meer tijd de medewerkers hebben om maatwerk te leveren bij een boeking. Voor ons aanbod aan online schrijversbezoeken, zie [Activiteiten 2025-2028/Digitale schrijversbezoeken](#).

Nieuw klantenrelatieprogramma

Wij vervangen ons contractenprogramma door een nieuw klantrelatieprogramma, waardoor boekingen efficiënter worden afgehandeld, het boekingsproces voor onze beide doelgroepen (organisaties en schrijvers) wordt verbeterd en we de gegevens van de boekingen beter kunnen analyseren vanuit kwaliteits- en marketingdoeleinden. Om onze doelgroepen beter in kaart te brengen en te vergoten moeten wij eerst weten waar wij staan: wat zijn de aantallen boekingen voor Schrijvers over Thema's, in het MBO, via de Impuls Maatregel Basisvaardigheden, voor Spoken Word-artiesten? Ons huidige programma heeft beperkte mogelijkheden om gedetailleerde rapportages te genereren. Het nieuwe klantrelatieprogramma wordt ontwikkeld door het bedrijf dat ook onze website heeft gemaakt. Dat betekent dat de website en het klantrelatieprogramma op elkaar worden afgestemd. De werkzaamheden voor het nieuwe systeem zijn in het najaar van 2023 gestart. We verwachten dat ons nieuwe klantrelatieprogramma in 2024 wordt gebouwd en in 2025 draait.

Website

Als het nieuwe klantrelatieprogramma klaar is, komt de website aan de beurt. De site heeft twee hoofddoelen:

1. Organisaties helpen een boeking tot stand te brengen
2. Informatievoorziening voor organisatoren en literaire makers en algemene informatievoorziening over onze organisatie naar partnerorganisaties en het publiek.

Het doel is de website overzichtelijker te maken voor alle bezoekers. We willen het uitgebreide en diverse schrijversbestand voor organisatoren toegankelijker maken en beter ontsluiten. Daardoor wordt het voor de organisator makkelijker een passende literaire maker te vinden en te boeken bij de activiteit die wordt georganiseerd. Vervolgens hebben de bemiddelaars meer tijd om maatwerk te leveren bij het tot stand brengen van een schrijversbezoek.

Evaluatie en feedback

Een andere belangrijke kans bij het nieuwe klantrelatieprogramma is dat we er een digitaal, geautomatiseerd feedbacksysteem aan kunnen toevoegen, zodat zowel de schrijver als de organisatie gevraagd worden feedback te geven op het bezoek. Deze feedback helpt ons om de kwaliteit van de schrijversbezoeken goed te monitoren en daar waar nodig verder te optimaliseren. Bij onze andere activiteiten, zoals de Spreekkunstacademie, webinars en de pilotprojecten vragen wij ook actief om feedback om onze kwaliteit continu te verbeteren.

Promotie

De Schrijverscentrale is in eerste instantie een stichting die zich bezighoudt met business-to-business-activiteiten. Het ligt dus voor de hand dat onze promotie zich in eerste instantie daarop richt. Om een promotiecampagne te laten slagen is herhaling een belangrijke factor. Zo adverteerden wij voor Schrijvers over Thema's een jaar lang in het in het magazine van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), hadden we een interview in hetzelfde blad en stonden inmiddels twee keer op het VNG-congres, om bekendheid voor Schrijvers over Thema's te krijgen bij gemeenten. De komende jaren willen wij meer van dit soort campagnes voeren, om gericht onze doelgroepen te bewegen schrijversbezoeken te organiseren:

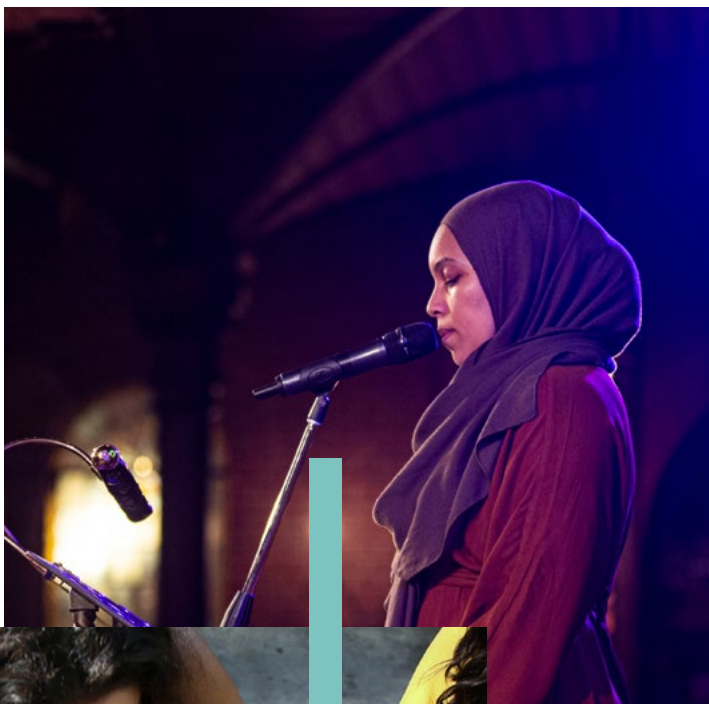
- Onze doelgroepgerichte communicatie koppelen we aan het nieuwe klantrelatieprogramma.
- In de beleidsperiode 2025-2028 investeren we verder in data gedreven campagnes. Datagedrevenmarketing is een manier om klantinformatie te gebruiken om persoonlijke content op te stellen en betere klantervaringen te leveren. Hiervoor stellen we een gereedschapskist van diverse tools samen, met daarin onder andere mailings, socials, Google Ads, SEO, free publicity, tourneelijsten, advertenties in vakliteratuur en overige media, om zo onze gewenste doelgroepen optimaal te kunnen voorzien van informatie.
- We gaan werken met herkenbaar beeldmateriaal per campagne, waarbij diversiteit en inclusie prioriteit hebben.
- We werken per campagne met een diverse groep ambassadeurs met daarachter een brede schil van schrijvers die we kunnen inzetten voor bezoeken. Deze brengen we onder de aandacht bij partnerorganisaties, zodat zij deze kunnen opnemen in hun leeslijsten en eigen content.
- Schrijvers zijn een groot deel van onze achterban. De komende jaren gaan wij ze stimuleren, dit actiever uit te stralen via community building, onder andere door hen intensiever te ondersteunen ([zie Ondersteuning voor de literaire makers](#)) en door ze te motiveren zelf meer aandacht te besteden aan hun bezoeken op bijvoorbeeld de socials.
- We ondersteunen aanvragers met het organiseren van schrijversbezoeken met een toolkit en webinars om van hun schrijversbezoek een succes te maken.

Soms, als ik in een verre stad of een dorp ben waarvan ik nog nooit eerder had gehoord, en naar mensen kijk die aandachtig en enthousiast naar mijn woorden luisteren, vraag ik me af hoe ik hier terecht ben gekomen.

Op dat moment verschijnt de naam **DE SCHRIJVERSCENTRALE** in hoofdletters in mijn gedachten, en ben ik zo dankbaar dat die bestaat!

– Sholeh Rezazadeh, schrijver en dichter

4

Reflectie op algemene criteria

Artistiek-inhoudelijke kwaliteit

Vakdeskundigheid

De kernactiviteit van de Schrijverscentrale is het bemiddelen van schrijversbezoeken. In de ruim 50 jaar dat de Schrijverscentrale dit doet, hebben wij onze kwaliteit steeds verbeterd en dat blijven we doen. Door de instapcriteria (zie: [Kwaliteit](#)) van literaire makers borgen wij de literaire kwaliteit. Middels onze Spreekkunstacademie ontwikkelen wij de presentatievaardigheden van de literaire makers als dat nodig is. Wij helpen de organisatoren een bezoek zo goed mogelijk in te richten door het maatwerk dat onze bemiddelaars leveren en de digitale ondersteuning die wij daarbij leveren (zie: [Kwaliteit](#)). De komende beleidsperiode gaan wij, zoals altijd, verder met het verhogen van de kwaliteit van onze dienstverlening. Voorbeelden zijn een verdere professionalisering van de Spreekkunstacademie, uitbreiding van toolkits voor organisatoren, de verdere ontwikkeling van de website, webinars voor literaire makers en organisatoren, het ontwikkelen en implementeren van een verbeterde digitale omgeving en van een automatisch en digitaal feedbacksysteem. De vakdeskundigheid van de medewerkers wordt vanaf 2024 ondersteund door een individueel ontwikkelbudget te begroten. Medewerkers hebben nauw contact met uitgeverijen en partnerorganisaties. Ze gaan geregeld naar de schrijversbezoeken waarvoor ze bemiddelen en zijn regelmatig te gast als spreker en bezoeker op congressen en andere bijeenkomsten over leesbevordering en literatuur. En uiteraard hebben ze dagelijks contact met de schrijvers en aanvragers, waardoor ze dichtbij de belevingswereld staan van beide doelgroepen.

Zeggingskracht

De Schrijverscentrale en de vele schrijvers die via ons op pad gaan, spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van de literaire geletterdheid van onze samenleving. Door een literaire maker te ontmoeten, komt literatuur dichterbij. Een live schrijver raakt de (potentiële) lezer, zorgt voor een literaire vonk, geeft taal betekenis, belicht een thema net even van een andere kant. Het onderzoek *Dichter bij de schrijver, dichterbij lezen* (2018) toonde reeds aan dat de schrijversbezoeken van de Schrijverscentrale aanzetten tot lezen. Effecten zijn een toename in een positieve leesattitude, verhoogde leesmotivatie en verdiept literair begrip.

Het groeiend aantal boekingen onderschrijft zowel de impact van een schrijversbezoek op het publiek als de aantrekkelijkheid van ons aanbod aan auteurs en programma's. Op een heel andere manier heeft de Schrijverscentrale zeggingskracht voor literaire makers die bij ons zijn aangesloten, omdat we ze helpen bij hun ontwikkeling (Spreekkunstacademie), hun zichtbaarheid bij publiek vergroten en zorgen voor een eerlijk honorarium (fair pay).

Oorspronkelijkheid

Er is maar één Schrijverscentrale in Nederland en zelfs in de hele wereld, waar schrijversbezoeken van uitsluitend literaire makers tot stand worden gebracht. Stichting Lezen doet onderzoek en creëert voorzieningen voor de leesbevordering, De Schoolschrijver ontwikkelt lesprogramma's voor basisscholieren en Passionate Bulkboek boekt haar schrijversbezoeken voor lesprogramma's en evenementen voor het voortgezet onderwijs en MBO bij ons. De Schrijverscentrale zorgt voor een directe leespiek, door literaire makers uit te zenden naar alle doelgroepen, overal in het land. Wij zijn gespecialiseerd in bemiddeling, onafhankelijk advies en deskundigheidsbevordering van de literaire maker als spreker. De Schrijverscentrale levert hierdoor een belangrijke bijdrage aan de positieve connotatie bij boeken, door elke keer weer een positieve ervaring rondom het lezen te creëren. Voor zowel literaire makers als organisatoren borgen we de oorspronkelijkheid door hen weliswaar uitgebreid te ondersteunen en adviseren over hun programma, maar partijen de bezoeken naar eigen inzicht in te laten richten.

Maatschappelijke betekenis

De missie van de Schrijverscentrale is van groot maatschappelijk belang: het verzorgen van schrijversbezoeken om de leesmotivatie te vergoten en het literaire klimaat in Nederland te verbeteren. Het gaat niet goed met de geletterdheid van Nederland, zo bleek uit het PISA2022- onderzoek. Lezen is van groot belang voor het welzijn en welvaren van alle burgers. De Schrijverscentrale spant zich dagelijks in om heel Nederland te motiveren meer te lezen. Daarnaast helpen wij bedrijven en instellingen die worstelen met maatschappelijke thema's, zoals klimaat, gender of sociaaleconomische ongelijkheid door middel van een schrijversbezoek. Een literaire maker kan tijdens een bezoek een creatieve, verrassende blik werpen op een thema door andere kanten of perspectieven te belichten. Daarmee kan de literaire maker de organisator helpen met het zetten van een stap naar het vinden van een goede oplossing en wordt de interesse in literatuur ook daar aangewakkerd.

De Schrijverscentrale werkt samen met bibliotheken, scholen en literaire, culturele en maatschappelijke instellingen om schrijversbezoeken tot stand te brengen en de leesmotivatie te stimuleren. Daarnaast zijn steeds meer overheden publieke instellingen en bedrijven klant bij ons, zodat in alle haarvaten van de samenleving de geletterdheid wordt bevorderd.

Fair Practice

Solidariteit

De Schrijverscentrale staat voor een eerlijke beloning van haar literaire makers. In 2022 en 2023 overlegden wij over faire tarieven voor auteursoptredens aan de Ketentafel Literaire festivals, 14 manifestaties en literair educatieve instellingen. Wij volgen de daar overeengekomen tarieven voor de auteursoptredens. Onze inspanning voor fair pay geldt ook voor de sectoren die niet gebonden zijn aan deze Ketentafel, zoals het onderwijs en de bibliotheken. We blijven een ondergrens (basis-honorarium) hanteren die we jaarlijks indexeren. Hoewel de Schrijverscentrale ervan uitgaat dat de organisatoren deze kosten voor het grootste deel zullen dragen, verwachten we een groter deel van onze subsidie te moeten toeleggen om schrijversbezoeken mogelijk te blijven maken bij instellingen met beperkte financiële middelen.

Met uitgeverijen werken we steeds vaker samen op het gebied van promotietournees van auteurs. Deze uitgeverijen verwachten dan niet meer dat auteurs gratis optreden voor de promotie van hun boek. Het is een gunstige ontwikkeling dat de commerciële tak van het boekenvak budget vrijmaakt voor fair pay van auteursoptredens. Uiteraard bewaken we hierbij onze onafhankelijkheid van de uitgeverijen.

De Schrijverscentrale heeft met de andere ondersteunende letterenorganisaties een miniketentafel opgericht om de beloning van medewerkers tegen het licht te houden. Wij stellen een gezamenlijke gedragscode op in 2024, hebben onze arbeidsreglementen met elkaar vergeleken en waar nodig op elkaar afgestemd. Daarnaast volgt elke instelling de loonontwikkeling van een CAO die goed bij de betreffende instelling aansluit. Voor de Schrijverscentrale is dit de loonontwikkeling van de CAO Rijk.

Duurzaamheid

Werkdruk is bij de Schrijverscentrale altijd een issue. Vanwege de Impulsregeling Masterplan Basisvaardigheden groeien naar verwachting de aanvragen voor schrijversbezoeken in het onderwijs. Daarom nemen wij in 2024 een extra bemiddelaar aan om de werkdruk te verlichten. Daarnaast hebben twee medewerkers urenuitbreiding gekregen om projecten als het MBO, het vakoverstijgende schrijversbezoek en de schrijversbezoeken aan NT1- en NT2-onderwijs in samenwerking met de beleidsmedewerker te ontwikkelen.

De medewerkers van de Schrijverscentrale werken twee dagen per week op kantoor en hebben de mogelijkheid om de andere dagen thuis te werken. Onze digitale omgeving is daar, tijdens corona, op een goede manier op ingericht en daar hebben wij nu profijt van. De Schrijverscentrale keert een thuiswerkvergoeding uit die gelijk is aan de vergoeding van de CAO Rijk.

De Schrijverscentrale is een relatief kleine organisatie, met, vanaf 2024, 14 medewerkers. Binnen de instelling zijn de doorgroeimogelijkheden beperkt. Onze afdelingen zijn te klein om daar een aparte leidinggevende op te zetten. In de nieuwe beleidsperiode verhogen wij het opleidingsbudget voor het personeel en krijgt elke medewerker een individueel opleidingsbudget, om medewerkers de gelegenheid te geven trainingen en opleidingen te volgen die ze kan helpen bij carrièreontwikkeling, of verdieping van hun werkzaamheden. De directeur voert elk jaar met elke medewerker een voortgangsgesprek om medewerkers de gelegenheid te geven te reflecteren op hun werkzaamheden en te vertellen wat wel en niet goed gaat en om de directeur de gelegenheid te geven om haar indruk van het welzijn en de werkzaamheden van de medewerker te benoemen. Hiervan wordt verslag gelegd om in een later stadium te kunnen terugvallen op gemaakte afspraken. Bij goed functioneren stijgen medewerkers elk jaar een trede in hun salarisschaal, tot zij zijn 'uitgegroeid'.

We stimuleren het gebruik van het openbaar vervoer, door voor de schrijver die daar gebruik van maakt een vergoeding voor een eerste klas treinreis door te berekenen. Daarnaast adviseren we organisaties om schrijvers te boeken die woonachtig zijn in hun regio, om de reisbewegingen beperkt te houden. Wanneer we bijeenkomsten organiseren, bieden we standaard een vegetarische lunch aan. Ons kantoor zit in een monumentaal pand, het Letterenhuis, en we huren hier een verdieping van het Nederlands Letterenfonds. We maken intern afspraken om het gebruik van de airco en de verwarming beperkt te houden.

Vertrouwen

De werksfeer op de Schrijverscentrale is open en vertrouwelijk. De Schrijverscentrale houdt rekening met de persoonlijke omstandigheden van de medewerkers. Binnen de organisatie is er weinig hiërarchie. Door tweewekelijks overleg met het hele team (regulier en thematisch) zorgen we voor een goede informatievoorziening en ontstaat er een samenwerkende, collegiale en helpende instelling onder medewerkers. De deur van de directeur staat open voor medewerkers die iets willen delen.

Het kantoor van de Schrijverscentrale is ook letterlijk open en transparant. Dat heeft voordelen, maar ook nadelen. Als iedereen er is, kan het rumoerig zijn. Met de thuiswerkregeling wordt dit grotendeels ondervangen. Vanaf 2024 nemen wij een paar concrete maatregelen om in de kantoorruimte meer privacy te genereren, zoals isolerende schotten en folie op de glazen wanden tussen de diverse ruimten.

De Schrijverscentrale heeft twee vertrouwenspersonen. Voor de schrijvers die op pad gaan, is dat Mores.online, het onafhankelijk meldpunt ongewenste omgangsvormen voor de creatieve en culturele sector. Als schrijvers bij een optreden in een onveilige situatie terecht zijn gekomen, is het voor hen en voor ons belangrijk dat er een organisatie is die hen bij kan staan. Dit communiceren we bij inschrijving van een auteur (welkomstwebinar, onboardingdocument) en op elk contract voor een schrijversbezoek. Voor de medewerkers heeft de Schrijverscentrale een aparte vertrouwenspersoon, die meer organisaties in het Letterenhuis terzijde staat.

Diversiteit en Transparantie

De diversiteit onder de medewerkers en bestuursleden is goed verdeeld qua leeftijd, culturele diversiteit en gender. Bij vacatures letten wij op onze formulering zodat wij een zo divers mogelijke groep kandidaten aanmoedigen om te solliciteren. Wij doen dat door duidelijk aan te geven dat iedereen welkom is te reageren op de advertentie en dat wij, bij gelijke geschiktheid, de diversiteit van het medewerkersbestand de doorslag laten geven bij de uiteindelijke selectie van een nieuwe medewer-

ker. Wij worden beperkt door onze kantoorruimte, op de derde verdieping zonder lift, waardoor we eigenlijk niemand kunnen aannemen die lastig traploopt. Het gebouw is een Gemeentelijk monument waardoor de verhuurder (Het Letterenfonds) het pand lastig kan aanpassen. Hierover zijn wij in gesprek. In ons arbeidsreglement staat dat medewerkers doordeweekse christelijke feestdagen kunnen inruilen voor een andere dag naar keuze.

Toegankelijkheid

Onze literaire makers zijn overal in het land te boeken, voor alle doelgroepen. We hebben de afgelopen jaren ons literaire makers-aanbod meer gevarieerd en divers gemaakt door spoken word-artiesten en stripmakers toe te voegen aan ons bestand. Zo zijn bijvoorbeeld onze spoken word-artiesten en stripmakers veel gevraagd in het VMBO. Wij speuren de 'markt' af om schrijvers te benaderen die zich verdiepen in een bepaald thema, om zo ons aanbod diverser maken. Door de komende beleidsperiode uit te breiden met NT1- en NT2 onderwijs voor volwassenen, MBO en vakoverstijgende schrijversbezoeken, wordt de Schrijverscentrale nog toegankelijker voor een diversere doelgroep.

Daarnaast hebben we het digitale schrijversbezoek opgenomen in ons reguliere aanbod. Een digitaal schrijversbezoek maakt het optreden toegankelijk voor mensen met een beperking, of haalbaar als de reistijd te lang is of de reiskosten te hoog zijn.

De Schrijverscentrale neemt stappen om de communicatiestromen te optimaliseren om het voorbereiden en vormgeven van een bezoek toegankelijker te maken: nog meer (openbaar toegankelijke) toolkits voor organisatoren en regelmatige webinars voor organisatoren en literaire makers over alle aspecten van een schrijversbezoek. Ook de voorgenomen doorontwikkeling van de site draagt bij aan de toegankelijkheid van ons aanbod.

De Schrijverscentrale is op alle terreinen bewust bezig met diversiteit en inclusie: bij de selectie van onze literaire makers, het bereiken van doelgroepen, de eigen organisatie en de te vormen Raad van Toezicht en Adviesraad Literaire Makers.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Schrijverscentrale is een gezond bedrijf, zowel financieel als bedrijfsmatig.

Governance code cultuur

Op het gebied van de Cultural Governance neemt de Schrijverscentrale in 2024 een aantal stappen. De Schrijverscentrale stapt over van een bestuursmodel naar een Raad van Toezicht-model, dat beter aansluit op de manier waarop de Schrijverscentrale al werkt. Hoewel de Schrijverscentrale altijd schrijvers in haar bestuur heeft gehad, die vanuit hun praktijkervaring meedachten over het te voeren beleid, zullen in de Raad van Toezicht geen schrijvers plaatsnemen. De Code Cultural Governance geeft immers aan dat RvT-leden zonder 'last of ruggenspraak' moeten kunnen functioneren, wat bij auteurs niet mogelijk is omdat zij ook honoraria voor hun optredens ontvangen via de Schrijverscentrale.

De input van literaire makers blijft echter wel waardevol. Daarom stellen wij in 2024 een Adviesraad Literaire Makers in. Deze zal de Raad van Toezicht en directie gevraagd en ongevraagd van advies voorzien. Op deze manier zijn de belangen van de literaire makers die zijn aangesloten bij de Schrijverscentrale op een goede manier verankerd, maar wordt belangenverstremming en tegenstrijdig belang voorkomen. De te vormen Raad van Toezicht krijgt een aftreedrooster en wordt samengesteld met in achtname van de code Diversiteit & Inclusie en de aanbevelingen voor de Code Cultural Governance, lettend op het voorkomen van tegenstrijdig belang en belangenverstremming. Wij vragen

wervings- en selectiebureau Colourful People ons te helpen bij het samenstellen van de Raad van Toezicht en de Adviesraad Literaire Makers.

In 2024 worden nieuwe reglementen gemaakt voor de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder, waarin de rollen en rechten worden vastgelegd. In deze reglementen worden respectievelijk de toezichthoudende taken en de bestuurlijke taken vastgelegd, zoals omschreven in de Code Governance Cultuur. Deze reglementen worden jaarlijks geëvalueerd.

Honorering van de directeur-bestuurder geschiedt conform de Wet Normering Topinkomens en wordt jaarlijks ingevoerd in het onderwijsportaal en gepubliceerd op de website. De Raad van Toezicht voert haar functie onbezoldigd uit en ontvangt bescheiden vacatiegeld voor gemaakte onkosten. De statuten worden aangepast en de medewerkers en auteurs worden geïnformeerd over wat deze wijziging voor hen betekent.

In 2025 zal het nieuwe model volledig ingebed zijn in de organisatie. De adviesraad Literaire makers is dan opgericht, heeft een regelement en voorziet de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder gevraagd en ongevraagd van advies. De Raad van Toezicht en directeur-bestuurder wegen elk advies aan de hand van de richtlijnen van de Code Governance Cultuur en letten daarbij ook op de bedrijfsmatige en financiële aspecten.

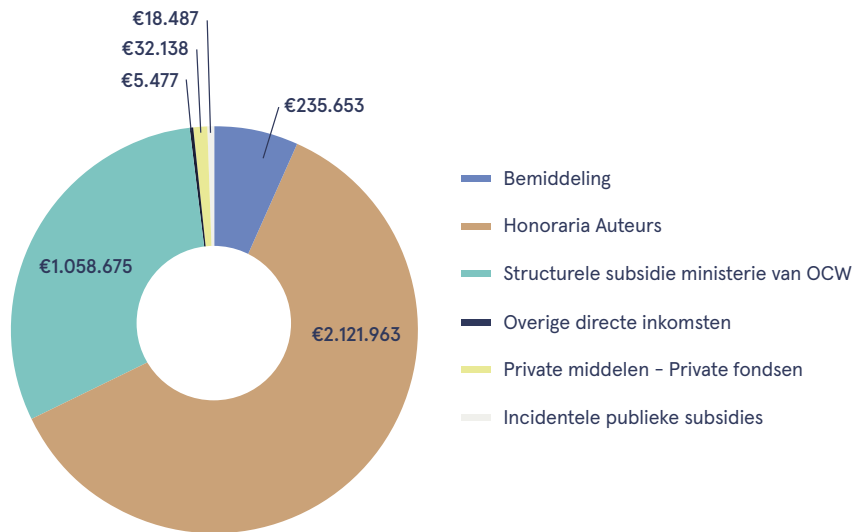
Financiële bedrijfsvoering

De Schrijverscentrale is financieel gezond. Twee keer per jaar wordt onze bedrijfsvoering onder de loep genomen door een accountant, met een interimcontrole die gaat over de bedrijfsprocessen en een controle van de jaarcijfers. Elk half jaar wordt er een aangepaste begroting en een prognose gemaakt, om de financiële en bedrijfsmatige ontwikkeling van de Schrijverscentrale in de gaten te houden. De algemene reserve van de Schrijverscentrale is ruim 10% van de omzet en daarmee groot genoeg om in geval van calamiteiten de bedrijfsvoering goed te kunnen voortzetten. Als wij daarboven toch additionele bezuinigingsmaatregelen zouden moeten doorvoeren, zullen wij de extra subsidies op schrijversbezoeken tijdelijk moeten stopzetten, het personeelsbestand moeten inkrimpen, door eerst de medewerkers die nog een overeenkomst voor bepaalde tijd hebben te laten gaan, en de bemiddelingskosten verder moeten ophogen, om meer inkomsten te genereren. Door de manier waarop de Schrijverscentrale is ingericht, is de kans dat wij in de periode 2025 - 2028 een van deze maatregelen zullen moeten nemen minimaal. Het aangevraagde subsidiebedrag voor de beleidsperiode 2025-2028 vanuit de BIS is € 1.110.300.

Financieringsmix

Voor de uitvoering van haar taak hanteert de Schrijverscentrale een financieringsmix met een goede verhouding tussen verschillende inkomstenbronnen: privaat en publiek, direct en indirect, kort en lang geld. Jaarlijks terugkerende baten zijn het door het ministerie van OCW beschikbaar gestelde subsidiebedrag in het kader van de Culturele Basisinfrastructuur. Baten in de vorm van auteurshonoraria en bemiddelingsinkomsten, die direct verkregen worden uit de markt, komen jaarlijks terug. In 2023 hebben wij de basishonoraria voor de literaire makers verhoogd. Vanaf 2024 worden de honoraria jaarlijks geïndexeerd. De bemiddelingsinkomsten zijn in 2023 veranderd. Met ingang van juli 2023 is onze fee 10% van het overeengekomen honorarium, met een minimum van € 45,45 excl. BTW. Dit bedrag is voor rekening van de organisatoren. Zo verhogen wij onze eigen inkomsten, om extra kantoorkosten zoals bijvoorbeeld het stijgen van het ontwikkelingsbudget te kunnen dekken. Baten die meerjarig zijn toegezegd maar elk jaar bevestigd dienen te worden (mede voor wat betreft de hoogte van het bedrag) zijn de subsidies van het Letterenfonds voor bijvoorbeeld de Week van de Poëzie. De baten van de CPNB en Stichting Lezen (het Tante Anne Fonds), zijn campagne- of projectgebonden en worden meerdere jaren gehouden mits er voldoende middelen zijn.

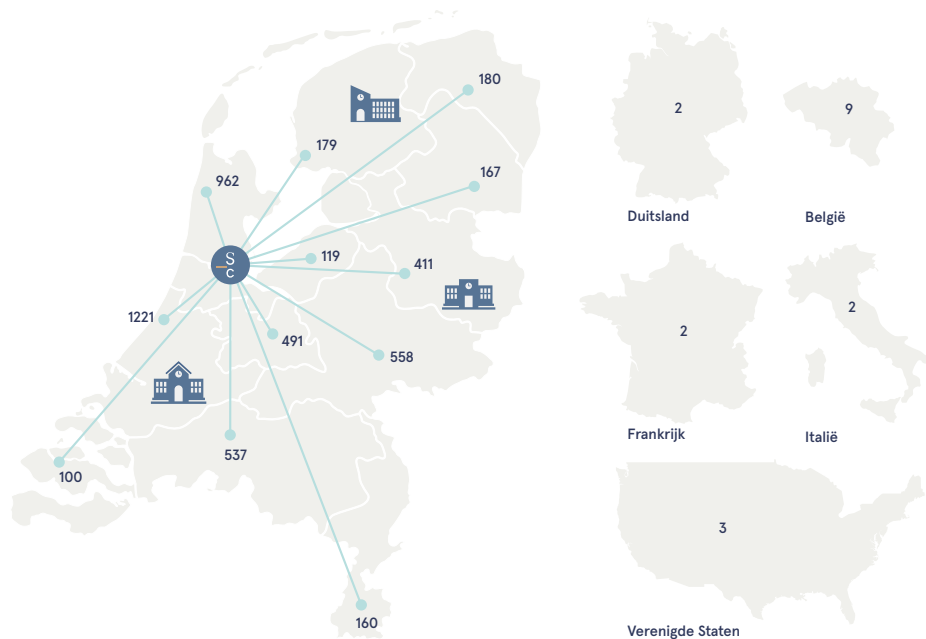
Inkomsten 2023

Geografische spreiding

De missie van de Schrijverscentrale is om overal in het land schrijversbezoeken te realiseren. Wij zijn dus landelijk van karakter. In eerdere jaren bleek al hoe goed de spreiding van onze bezoeken is in verhouding met de bevolkingsdichtheid van de regio waar de bezoeken plaatsvonden. Hieronder de cijfers voor 2022; in andere jaren was de geografische spreiding vergelijkbaar.

Infographic: verspreiding schrijversbezoeken over Nederland/wereldwijd

Credits Fotografie

Titelblad: foto rechtsonder: Freddy Schinkel. Overige: Chris van Houts.

Pagina 5, foto boven: Herman Koch. Fotograaf: Tim Buiting.

Pagina 8, foto boven: Jan Cleijne. Fotograaf: Thomas Nondh Jansen.

Pagina 14, foto boven: Maranke Rinck. Fotograaf: Freddy Schinkel.

Pagina 18, foto linksboven: Jörgen Gario. Fotograaf: Chris van Houts. Foto rechtsboven: Jesse Laport.

Fotograaf Chris van Houts. Foto in het midden: Thomas Nondh Jansen. Foto linksonder: Mahat Arab.

Fotograaf: Maarten Mooijman. Foto rechtsonder: Ype Driessen.

Pagina 29, bovenste foto: Rein Kooyman

